

INFORMACJA O KONTROLI RYNKU WYROBÓW BUDOWLANYCH W 2014 R.

1. Podstawy prawne

Sprawowanie nadzoru nad rynkiem wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu, w tym prowadzenie kontroli wyrobów budowlanych, zostało uregulowane w dwóch ustawach:

- z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o wyrobach budowlanych* (Dz. U. z 2014 r., poz. 883),
- z dnia 30 sierpnia 2002 r. *o systemie oceny zgodności* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1645, z późn. zm.).

oraz w stosowanych bezpośrednio rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady:

- Nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. *ustanawiającym zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylającym dyrektywę Rady 89/106/EWG* (Dz. U. L 88 4.4.2011, s. 8, z późn. zm.),
- Nr 764/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. *ustanawiającym procedury dotyczące stosowania niektórych krajowych przepisów technicznych do produktów wprowadzonych legalnie do obrotu w innym państwie członkowskim oraz uchylającym decyzję nr 3052/95/WE* (Dz. U. L 218 z 13.8.2008, s. 30),
- Nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. *ustanawiającym wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 339/93* (Dz. U. L 218 z 13.8.2008, s. 21).

System kontroli wyrobów, w części dotyczącej wyrobów budowlanych, tworzą:

- organy nadzoru budowlanego, które zgodnie z przepisem art. 11 ustawy *o wyrobach budowlanych* są organami właściwymi w sprawach wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu, w zakresie uregulowanym ustawą, a także organami wyspecjalizowanymi w rozumieniu ustawy *o systemie oceny zgodności*, tj.:
 - Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego,
 - 16 wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego,
- oraz, w zakresie wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu w systemie europejskim, tj. z oznakowaniem CE – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej Prezesem UOKiK) jako organ monitorujący funkcjonowanie systemu kontroli wyrobów (art. 39 ust. 1 ustawy *o systemie oceny zgodności*).

2. Plan kontroli wyrobów budowlanych na 2014 rok

Plan kontroli wyrobów budowlanych na rok 2014 przewidywał:

- przeprowadzenie 1067 planowych kontroli u podmiotów, w tym 182 kontroli u producentów i importerów oraz 885 u sprzedawców,
- skontrolowanie 3341 wyrobów budowlanych, w tym 2129 wyrobów objętych harmonizacją i wymagających, co do zasady, obowiązkowego oznakowania CE (tj. wyrobów o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy *o wyrobach budowlanych*).

Zgodnie z przyjętym planem, jako priorytetowe podczas kontroli wskazano następujące grupy wyrobów budowlanych:

- wyroby prefabrykowane z betonu zwykłego, lekkiego i z autoklawizowanego betonu komórkowego,
- wyroby do izolacji cieplnej,
- wyroby murarskie i wyroby związane,
- wyroby do usuwania i oczyszczania ścieków,
- rury, zbiorniki i wyroby pomocnicze - niekontaktujące się z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi,
- drzwi, okna, żaluzje, bramy i ich okucia budowlane,
- membrany,
- wyroby gipsowe,
- wyroby do pokryć dachowych, świetliki, okna dachowe i wyroby pomocnicze,
- wyroby związane z betonem, zaprawą i zaczynem.

3. Wyniki kontroli wyrobów

3.1 Realizacja planu kontroli wyrobów w 2014 roku

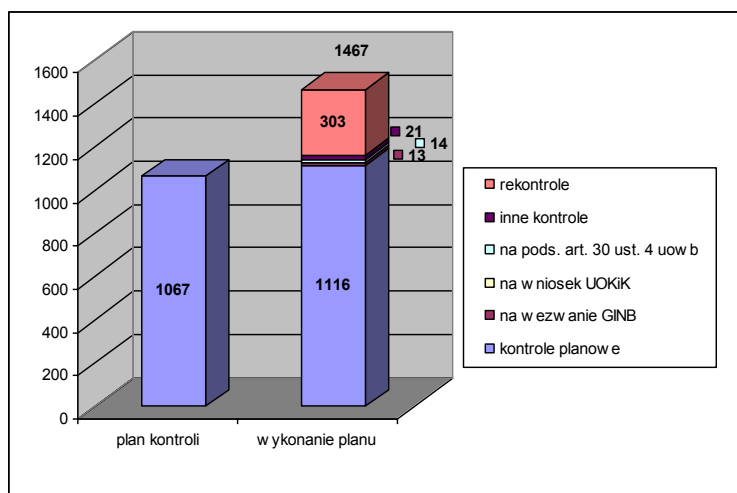
W roku 2014 przeprowadzono u podmiotów ogółem 1467 kontroli wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu, w tym:

- 272 kontrole u producentów i importerów,
- 1193 kontrole u sprzedawców.

Zrealizowano 1116 kontroli planowych (76% kontroli ogółem), oraz 351 kontroli doraźnych (tj. 24% kontroli ogółem), w tym:

- 303 rekontrole,
- 21 kontroli innych, wykonanych przede wszystkim w związku z informacjami o nieprawidłowościach występujących na rynku, przekazanymi m.in. przez GUNB,
- 14 kontroli obowiązkowych, o których mowa w art. 30 ust. 4 ustawy o wyrobach budowlanych,
- 13 kontroli dokonanych na wezwanie GINB.

Wykres 1. Wykonanie planu kontroli – kontrole u podmiotów

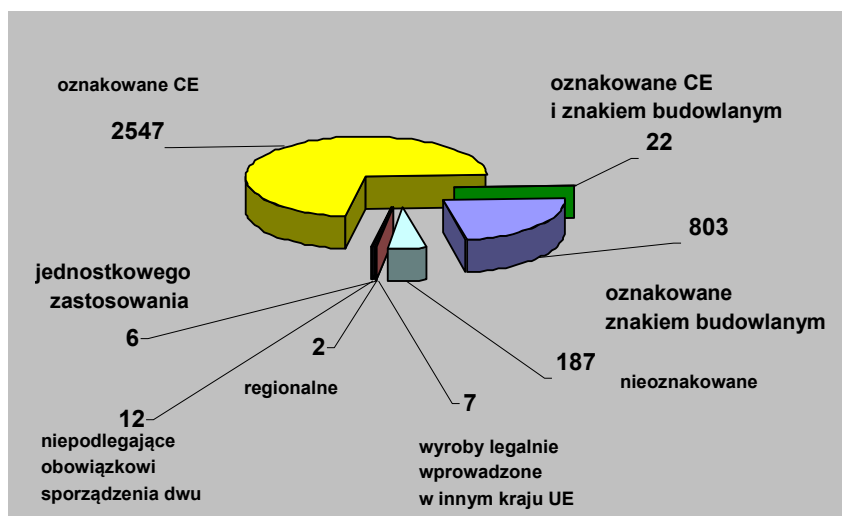
Skontrolowano ogółem 3986 wyrobów budowlanych (3516 – w ramach kontroli planowych i 470 – w ramach kontroli doraźnych), w tym 2920 podlegających oznakowaniu CE, z czego:

- 502 wyroby u producentów i importerów (12,6%),
- 3483 wyroby u sprzedawców (87,4%),
- 1 wyrób na budowie.

Struktura wyrobów, ze względu na ich oznakowanie, sprawdzonych podczas kontroli planowych i doraźnych z wyłączeniem rekontroli (w ogólnej liczbie 3586), przedstawia się następująco:

- 71,64% stanowiły wyroby oznakowane CE oraz CE i jednocześnie znakiem budowlanym (tj. 2569 skontrolowanych wyrobów, w tym 2547 oznakowanych CE i 22 oznakowane podwójnie),
- 22,4% wyroby oznakowane znakiem budowlanym (tj. 803 wyroby),
- 5,2% wyroby nieoznakowane (tj. 187 wyrobów),
- 0,2% wyroby jednostkowego zastosowania (tj. 6 wyrobów),
- 0,2% wyroby wprowadzane legalnie w innym państwie członkowskim UE lub EFTA, nieobjęte zakresem przedmiotowym zharmonizowanych specyfikacji technicznych (tj. 7 wyrobów),
- 0,06% wyroby regionalne (tj. 2 wyroby),
- 0,3% wyroby niepodlegające obowiązkowi sporządzania deklaracji właściwości użytkowych - objęte normą zharmonizowaną (tj. 12 wyrobów).

Wykres 2. Rodzaje skontrolowanych wyrobów

3.2 Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli wyrobów budowlanych w 2014 r.

Na 3986 wyrobów skontrolowanych w roku 2014, nieprawidłowości i uchybienia stwierdzono w odniesieniu do 1446 wyrobów. Wyłączając z tej grupy wyroby skontrolowane w ramach rekontroli (400) w stosunku do pozostałych 3586 skontrolowanych wyrobów, nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 1394 wyrobów (tj. u 39% objętych kontrolami), w tym:

- 954 wyrobów oznakowanych CE (tj. u 3 % skontrolowanych wyrobów z tej grupy),
- 14 wyrobów oznakowanych CE i jednocześnie znakiem budowlanym (tj. u 64%),
- 234 wyrobów oznakowanych znakiem budowlanym (tj. u 29%),
- 187 wyrobów nieoznakowanych, a podlegających oznakowaniu,
- 4 wyrobów wprowadzanych legalnie do obrotu w innych krajach UE (tj. u 57%),
- 1 wyrobu niepodlegającego obowiązkowi sporządzenia deklaracji właściwości użytkowych.

Kontrolą oznakowania wyrobu objęto 3580 wyrobów. W tej grupie stwierdzono nieprawidłowości obejmujące 1364 wyroby (38%), co dotyczyło:

- braku wymaganego oznakowania – 212 przypadków,
- nielegalnego oznakowania wyrobu – 42 przypadki,
- niewłaściwego oznakowania wyrobu (np. niewłaściwego umieszczenia znaku albo oznaczenia znakiem niezgodnym ze wzorem) – 50 przypadków,
- braku obowiązkowej informacji towarzyszącej oznakowaniu albo dołączonej do wyrobu – 121 przypadków,
- niewłaściwej obowiązkowej informacji towarzyszącej oznakowaniu albo dołączonej do wyrobu (np. błędna, niekompletna informacja) – 1115 przypadków.

Kontrolą deklaracji właściwości użytkowych lub deklaracji zgodności objęto 2206 wyrobów. W tej grupie stwierdzono nieprawidłowości obejmujące 530 wyrobów (24%). Dotyczyły one:

- braku deklaracji zgodności / właściwości użytkowych wyrobu – 233 przypadki,
- nieprawidłowej deklaracji zgodności / właściwości użytkowych – 374 przypadki,

- braku specyfikacji technicznej lub wskazania niewłaściwej, nieważnej specyfikacji technicznej – 248 przypadków,
- braku lub niewłaściwie wskazanych właściwości użytkowych powiązanych z odpowiednimi zasadniczymi charakterystykami - 161 przypadków.

Kontrolą dokumentacji objęto 439 wyrobów. W tej grupie stwierdzono nieprawidłowości obejmujące 154 wyroby (35%). Dotyczyły one:

- braku właściwych badań typu – 51 przypadków,
- braku lub nieprawidłowej zakładowej kontroli produkcji – 66 przypadków,
- braku wymaganego certyfikatu zgodności wyrobu / stałości właściwości użytkowych – 13 przypadków,
- braku wymaganego certyfikatu zakładowej kontroli produkcji / zgodności zakładowej kontroli produkcji – 6 przypadków,
- innych nieprawidłowości dot. dokumentacji wyrobu, oceny zgodności oraz oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych – 42 przypadki.

Ponadto badaniami objęto 69 wyrobów, z których 47 nie spełniało wymagań.

Podczas kontroli najczęściej zastrzeżeń stwierdzono w następujących grupach wyrobów:

- *okna, drzwi i wyroby związane,*
- *wyroby do usuwania i oczyszczania ścieków,*
- *urządzenia do ogrzewania pomieszczeń,*
- *kleje budowlane,*
- *stal zbrojeniowa i sprzężająca do betonu,*
- *plyty drewnopochodne.*

Pierwsze dwie grupy wyrobów były wskazane w planie jako priorytety do kontroli.

Wymaga podkreślenia, że w 641 przypadkach producenci dobrowolnie podjęli działania podczas trwania kontroli, skutkujące usunięciem nieprawidłowości lub wycofaniem kwestionowanych wyrobów z obrotu, w 251 przypadkach w okresie po jej zakończeniu, a przed wszczęciem postępowania administracyjnego oraz w 291 przypadkach po wszczęciu postępowania, lecz przed wydaniem pierwszego orzeczenia administracyjnego w sprawie.

W 91 przypadkach usunięto nieprawidłowości w wyniku działań naprawczych – już po wydaniu przez organ postanowienia zakazującego dalszego przekazywania określonej partii wyrobu przez sprzedawcę albo nakazującego wstrzymanie wprowadzania do obrotu wyrobu budowlanego albo jego określonej partii, jednocześnie wyznaczającego termin usunięcia określonych nieprawidłowości (na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 1, albo art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy *o wyrobach budowlanych*).

3.3 Badania próbek wyrobów

W 2014 r. poddawano badaniom kontrolnym próbki wyrobów w celu ustalenia, czy wyrób posiada deklarowane przez producenta właściwości użytkowe (art. 25 ust. 1 ustawy).

Ogółem organy nadzoru budowlanego pobrały do badań próbki 69 wyrobów budowlanych (64 oznakowanych CE), w tym wojewódzcy inspektorzy nadzoru budowlanego zlecieli przebadanie 61 wyrobów (56 oznakowanych CE).

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że 47 przebadanych wyrobów nie spełniało wymagań, co skutkowało podjęciem dalszych czynności administracyjnych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie membran, okien oraz płyt styropianowych.

4. Działalność orzecznicza organów nadzoru budowlanego

W 2014 r. organy nadzoru budowlanego podczas kontroli wyrobów budowlanych wydały ogółem 803 postanowienia (w tym 30 wydanych przez GINB), które dotyczyły m.in. zabezpieczenia dowodów lub wyrobów, w tym:

- 122 (z czego 10 GINB), z których 67 (w tym 10 GINB) dotyczyło wyrobów ozn. CE, - dokonując zabezpieczenia dowodów na czas niezbędny do realizacji zadań kontroli (art. 22 ust. 1 ustawy),
- 361 (w tym 10 GINB), z których 257 (w tym 10 GINB) dotyczyło wyrobów ozn. CE, dokonując zabezpieczenia wyrobu budowlanego albo jego określonej partii przed dalszym przekazywaniem, na okres 2 miesięcy (art. 22c ust. 1).

W związku z wynikami kontroli wojewódzcy inspektorzy nadzoru budowlanego wszczęli ogółem 462 postępowania administracyjne, w wyniku których wydali ogółem 692 orzeczenia administracyjne (decyzje i postanowienia), z czego 493 (71% wszystkich orzeczeń) dotyczyły wyrobów oznakowanych CE.

Spśród 692 orzeczeń w toku prowadzonych postępowań administracyjnych wojewódzcy inspektorzy nadzoru budowlanego wydali m.in.:

- 121 postanowień wyznaczających termin usunięcia określonych nieprawidłowości oraz, odpowiednio, zakazujących dalszego przekazywania partii wyrobu przez sprzedawcę, albo nakazujących producentowi lub importerowi wstrzymanie wprowadzania wyrobu lub jego partii do obrotu (w tym 92 orzeczenia dotyczące wyrobów oznakowanych CE),
- 67 decyzji nakazowych i zakazowych, dotyczących wycofania z obrotu wyrobu budowlanego lub jego partii albo zakazu obrotu określoną partią wyrobu, skutkujących wpisem do Krajowego Wykazu Zakwestionowanych Wyrobów Budowlanych lub rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami, prowadzonego przez Prezesa UOKiK (w tym 49 decyzji dotyczących wyrobów oznakowanych CE),
- 459 decyzji o umorzeniu postępowania (w tym 329 dotyczących wyrobów oznakowanych CE),
- 45 innych orzeczeń (40 postanowień i 5 decyzji, w tym decyzje wygaszające lub zmieniające decyzje własne).

5. Krajowy Wykaz Zakwestionowanych Wyrobów Budowlanych

Do ustawowych obowiązków Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego należy m.in. prowadzenie Krajowego Wykazu Zakwestionowanych Wyrobów Budowlanych (KWZWB), w którym gromadzone są dane i informacje dotyczące wyrobów budowlanych podlegających oznakowaniu znakiem budowlanym, niezgodnych z wymaganiami określonymi w ustawie *o wyrobach budowlanych*.

W 2014 roku w KWZWB zamieszczono 8 wpisów zakwestionowanych wyrobów budowlanych, które dotyczyły następujących wyrobów:

- drzwi wewnętrzne,
- drzwi zewnętrzne,
- klamka drzwiowa,
- kołki rozporowe,

- siatka podtynkowa z włókna szklanego,
- folia paraizolacyjna,
- zgrzewana siatka stalowa (2 typoszeregi).

W 2014 roku usunięto łącznie 9 wpisów.

Usuwanie wpisów z Wykazu jest dokonywane na wniosek wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego lub z urzędu, w przypadku gdy producent, importer lub sprzedawca udowodni, że wycofał z obrotu wszystkie egzemplarze zakwestionowanego wyrobu budowlanego, lub w przypadku gdy niezgodności zakwestionowanego wyrobu zostały usunięte, nie wcześniej jednak niż w terminie 6 miesięcy od dnia, w którym decyzje, na podstawie których dokonano wpisu, stały się ostateczne (art. 15 ust. 3 pkt 1 ustawy). Ponadto wpis może być usunięty w przypadku gdy producent, importer lub sprzedawca zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej, nie wcześniej jednak niż po upływie 24 miesięcy od dnia dokonania wpisu (art. 15 ust. 3 pkt 2 ustawy).

6. Podsumowanie

Zadania inspekcyjno – kontrolne, zaplanowane na rok 2014, dotyczące kontroli planowych ogółem, zostały wykonane zarówno w odniesieniu do ogólnej liczby przeprowadzonych takich kontroli, jak i liczby skontrolowanych wyrobów budowlanych, z zachowaniem proporcji kontroli u poszczególnych podmiotów.

Należy podkreślić, że rok 2014 był pierwszym pełnym okresem sprawozdawczym, w którym obowiązywały znowelizowane przepisy ustawy o *wyrobach budowlanych*, dostosowujące regulacje dotyczące wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych do wymagań określonych w rozporządzeniu Nr 305/2011, obowiązującym w całości od dnia 1 lipca 2013 r. Przepisy ww. aktów wprowadziły istotne zmiany w zasadach wprowadzania wyrobów budowlanych do obrotu.

Liczba skontrolowanych wyrobów podlegających oznakowaniu CE stanowiła 73,8% wszystkich wyrobów objętych kontrolami (wzrost o ponad 6% w stosunku do poprzedniego roku), co wynika ze stałego wzrostu udziału tych wyrobów w rynku wyrobów budowlanych.

Odnotowano wyraźny wzrost, w stosunku do poprzedniego roku, o 9% liczby kontrolowanych wyrobów, w których stwierdzano nieprawidłowości (39%), co wskazuje na problemy podmiotów wprowadzających wyroby do obrotu z dostosowaniem się do zmienionych przepisów.

Na 69 zbadanych próbek pobranych i skierowanych przez organy nadzoru budowlanego do badań laboratoryjnych 47 (68%) nie spełniało wymagań.

W odniesieniu do części wyrobów, pomimo ich kolejnego wskazania w planie rocznym jako priorytetów do kontroli, nadal stwierdzane są nieprawidłowości, co dotyczy wyrobów z grup *okna, drzwi i wyroby związane* oraz *wyroby do usuwania i oczyszczania ścieków*.